

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Дніпропетровський районного суду Дніпропетровської області
16.01.2024

м. Дніпро, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 24.11.2023 групою НПМ здійснено відвідування Дніпропетровський районного суду Дніпропетровської області (далі – суд, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бібля Вікторія Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Крупій Оксана Володимирівна, представник громадської організації.

Керівництво установи:

Ребров Сергій Олексійович, в.о.голови суду з 21.12.2023.

Некlesa Олександр Вікторович, керівник апарату суду (на посаді з 2010 року).

Дніпропетровський районний суд Дніпропетровської області розміщений з 1972 року в будівлі колишнього гуртожитку за адресою: смт. Слобожанське, вул. Героїв України, будинок 7.

Установа знаходиться в окремій двоповерховій будівлі. На другому поверсі лівого крила знаходиться Слобожанська окружна прокуратура.

Судочинство здійснюють 8 суддів, наявні 2 вакантні посади суддів. Штатна чисельність апарату суду складає 35 штатних одиниць. На момент відвідування у наявності 1 вакантна посада державного службовця.

У суді облаштовано один центральний вхід для відвідувачів та окремий вхід для підсудних (засуджених).

На центральному вході будівлі суду наявна табличка із назвою суду та графіком роботи (фото 1).

На вході відсутній пандус, що унеможлиблює доступ до приміщення людей з обмеженими можливостями. Є кнопка виклику працівника суду, але на момент відвідування кнопка не працювала. (фото 2, фото 3).

Наявна система відеонагляду в коридорах установи, в конвойному приміщенні та по периметру зовні будівлі. Будівля суду обладнана автоматичною пожежною сигналізацією та охоронною сигналізацією.

У приміщенні встановлені інформаційні стенди з необхідною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правничої допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів (фото 4, фото 5). Є актуальна контактна інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та про способи звернення у разі порушення прав та інтересів людини і громадянина.

Для здійснення правосуддя суд має канцелярію, архівне приміщення,

конвойну кімнату, 4 зали судових засідань, в яких є можливість розгляду кримінальних справ.

Зали судових засідань № 1, № 2 та № 3 знаходяться на першому поверсі будівлі, зала № 4 – на другому поверсі.

В зали облаштовані стаціонарними кабінами для підсудних (засуджених) із металу та захисного органічного скла (фото 6), необхідною комп'ютерною технікою, меблями, кондиціонерами, суцільно загартованими вікнами (фото 7). Є можливість проведення судового засідання у режимі відео конференції. Проводиться щоденне знезаражування залів судових засідань.

Кабіни для підсудних розраховані: зали № 1, № 2 – на 4 особи (фото 8), зали № 3, № 4 – на 2 особи (фото 9).

Для підтримки громадського порядку у суді, запобігання проявам неповаги до суду та припиненні таких проявів, охорону приміщення й іншого майна суду, забезпечення захисту суддів, працівників апарату суду та безпеці учасників судового процесу при вході чергують працівники територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області (фото 10, фото 11).

Конвоювання підсудних (засуджених) здійснює відділення поліції № 8 Дніпровського районного управління поліції ГУНП в Дніпропетровській області.

Для надання первинної домедичної допомоги громадянам, працівники територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області та працівники суду мають аптечки з необхідними ліками та медичними матеріалами (фото 12). Працівники суду та конвою, у разі необхідності, викликають швидку допомогу.

Відповідно до рішення Вищої ради правосуддя № 747/0/15-23 від 25.07.2023 з 07.08.2023 змінено територіальну підсудність справ Краматорського міського суду Донецької області шляхом її передачі до Дніпровського районного суду Дніпропетровської області. В свою чергу, відповідно до Розпорядження голови Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ № 2710/38-14 від 02.09.2014 до Краматорського міського суду віднесена підсудність Кіровського районного суду міста Макіївки, Советського районного суду міста Макіївки та Гірницького районного суду міста Макіївки Донецької області. В зв'язку з цим, за поясненнями керівника апарату установи, зросло навантаження на суддів та працівників канцелярії, так як фактично 8 суддів разом зі своїм навантаженням додатково отримують навантаження з розгляду справ ще 4 суддів.

В установі організовано прийом громадян з 9.00 до 13.00 години щоденно в робочі дні.

Скарги від підсудних (засуджених) осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу суду протягом 2022-2023 років не надходило. Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті підсудних (засуджених) не було.

На момент відвідування суду в камерному приміщенні для підсудних

(засуджених) конвойної особи були відсутні.

На виконання п. 6.5.2 ДБН, в приміщенні конвою облаштовано санітарний вузол для підсудних (засуджених).

Конвоювання здійснюється спецтранспортом (фото 13).

Заїзд конвойного автомобіля для посадки (висадки) підсудних (засуджених) здійснюється через огорожену стоянку (фото 14).

Відповідно до п. 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, затверджених Економічною та Соціальною радою Організації Об'єднаних Націй та п. 22.5 Європейський пенітенціарних правил, затверджених Комітетом міністрів Ради Європи від 12.11.1987, підсудні (засуджені) повинні мають доступ до чистої питної води. В установі є доступ до питної води як відвідувачів суду, так і підсудних (засуджених) (фото 15). В залах судових засідань та в конвойному приміщенні в наявності ємкості з питною водою та одноразовий посуд (фото 16).

З боку керівництва суду перешкод на шляху потрапляння до будівлі установи не було. Керівник апарату суду сприяв роботі групи НПМ.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на гідні умови тримання (ст. 25 Загальної декларації прав людини, ст. 28 Конституції України).

1. Вимогами п. 6.5.2. Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН), передбачено, що у будівлі суду повинно бути три камери на кожен залу судових засідань для розгляду кримінальних справ.

На день відвідування в установі наявно 4 зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, відповідно у суді має бути облаштовано 12 камерних приміщень. Натомість в приміщенні конвою встановлене одне металеве загородження для тримання підсудних (засуджених). Це порушує можливість роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізолюваного тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою (фото 17).

Загородження в конвойному приміщенні має площу 4 м² (розмір 2,7 x 1,3), за пояснення керівника апарату загородження розраховане на 4 осіб, лави для підсудних закріплені до металевого загородження. Загородження потребує прибирання (фото 18).

Вищевказані порушення є приводом до подання заяв проти України до Європейського суду з прав людини. Так, у справі «Ярослав Білоусов проти Росії» (Yaroslav Belousov v. Russia) (заява № 2653/13 і № 60980/14 від 4 жовтня 2016 року) заявник утримувався у суді в тісній кабіні разом з іншими підсудними. За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними умовами утримання в суді порушено статтю 3 Конвенції про

захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів в якості моральної компенсації.

2. Приміщення для конвою обладнано з порушенням вимог п. 6.5.3 ДБН. Конвойне приміщення розташоване на першому поверсі у будівлі суду, має окремий вхід для доставки підсудних (засуджених), площа конвойного приміщення не розрахована на максимально-можливу кількості конвоїрів. Приміщення конвойної відокремлене пластиковою перегородкою в кінці коридору першого поверху. Вхідні двері конвойного приміщення пластикові, обладнані врізаним замком. Стіни та підлога в занедбаному стані. Відсутні оглядове віконце на вхідних дверях приміщення, металева шафа для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів. Приміщення для конвою потребує капітального ремонту та переобладнання (фото 19, фото 20).

3. В конвойному приміщенні є туалет для підсудних (засуджених), але він потребує ремонту та прибирання (фото 21).

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

4. У порушення вимог п. 6.5.2 ДБН, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином

з нею поводяться. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (ст. 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та ст. 21 Конституції України).

5. У порушення вимог п. 11.5 Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово- комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), санітарний вузол у приміщенні суду не пристосований для користування маломобільними групами населення (фото 22, фото 23).

6. Доступ маломобільним групам населення та підсудним (засудженим), що пересуваються на кріслах колісних в будівлю установи та на другий поверх, де розміщений зала судового засідання для розгляду кримінальних справ, неможливий через відсутність пандусу або підйомного механізму (фото 24).

7. У залах судових засідань відсутні окремо передбачені місця для осіб з інвалідністю, які пересуваються на колісних кріслах, що не відповідає вимогам пункту 6.2.1.7. ДБН Інклюзивність.

Порушення права на забезпечення безпеки у суді.

8. Тимчасове укриття в суді не облаштовано, що є порушенням Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579. Найближче укриття знаходиться на відстані 250 метрів в сусідній будівлі.

Окрім цього, працівники та відвідувачі наражають себе на небезпеку під час оповіщення сигналу «повітряна тривога» продовжуючи перебувати у приміщенні суду або на подвір'ї.

9. У порушення вимоги п. 13 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, в приміщенні суду не забезпечено ізолюваний маршрут конвоювання підсудних (засуджених) до залів судових засідань, конвоювання з конвойного приміщення до залів судових засідань здійснюється загальними коридорами, відкритими для сторонніх осіб. Зазначене призводить до порушення права на безпеку як відвідувачів, працівників суду, так і підсудних (засуджених), а також підвищує ризики потрапляння та передачу заборонених предметів в приміщеннях суду.

10. Бокс для заїзду спеціального конвойного автомобіля відсутній, що порушує вимоги п. 14 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68. Заїзд

конвойного автомобіля для посадки (висадки) підсудних (засуджених) здійснюється через огорожений майданчик, частина якого використовується для паркування транспортних засобів працівників суду.

11. За поясненням керівника апарату суду в наявності одна переносна бактерицидна лампа (без відповідного сертифікату), що замало для проведення відповідного знезаражування 4 залів судових засідань та конвойного приміщення. У приміщеннях залів судових засідань для розгляду кримінальних справ прибиральницею суду здійснюється бактерицидне опромінювання вранці (до початку робочого дня) по черзі у кожному залі. Але в порушення п. 9.5 ДБН не ведеться журнал обліку проведення опромінювання.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Дніпропетровській області:

1. Розглянути можливість обладнання будівлі суду найпростішим укриттям.
2. Обладнати приміщення для конвою та приміщення для підсудних відповідно до вимог пункту 6.5.3 ДБН, пунктів 9, 10, 12, 13, 14, 15 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, пунктів 3, 11, 3.12, 3.13, 3.14 Інструкції з організації конвоювання затриманих і взятих під варту осіб в ОВС України».
3. Вжити заходів щодо проведення капітального ремонту та переобладнання конвойного приміщення та приміщення для тримання підсудних (засуджених), в тому числі збільшити до відповідної норми кількість камер для тримання підсудних (засуджених), обладнати конвойну металевими дверима з оглядовим вікном; відремонтувати примусову вентиляцію.
4. Переобладнати санітарний вузол у приміщенні суду для користування маломобільними групами населення.
5. Провести технічне переоснащення приміщень суду з урахуванням потреб маломобільних груп населення та осіб з інвалідністю.

Дніпропетровський районний суд Дніпропетровської області:

1. Провести технічне переоснащення приміщень суду з урахуванням потреб маломобільних груп населення та осіб з інвалідністю, в тому числі санітарної кімнати, пандусу або іншого підйомного пристрою, та роботи кнопки виклику працівників суду.
2. Обладнати у приміщенні суду кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими).

3. Забезпечити наявність ізольованого маршруту конвоювання підсудних (засуджених) від конвойного приміщення до зали судових засідань.

4. Вирішити питання регулярного знезаражування залів судових засідань та конвойного приміщення, шляхом збільшення кількості бактерицидних ламп. Організувати ведення журналу опромінювання бактерицидними лампами залів судових засідань та камер для підсудних (засуджених)

6. Вжити заходів щодо запобігання порушенням, які можуть призводити до порушень прав людини.

Додаток: фотоматеріали на 12 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини

Вікторія БІБЛЯ

Фото 1

Фото 2

ФОТО 3

ФОТО 4

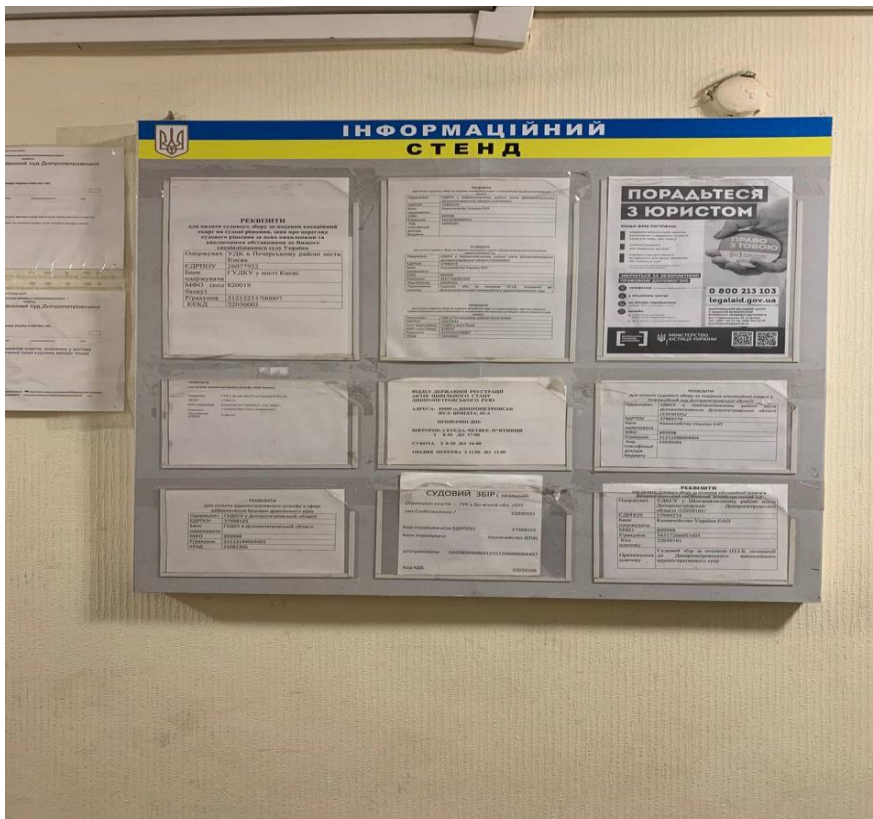

Фото 5

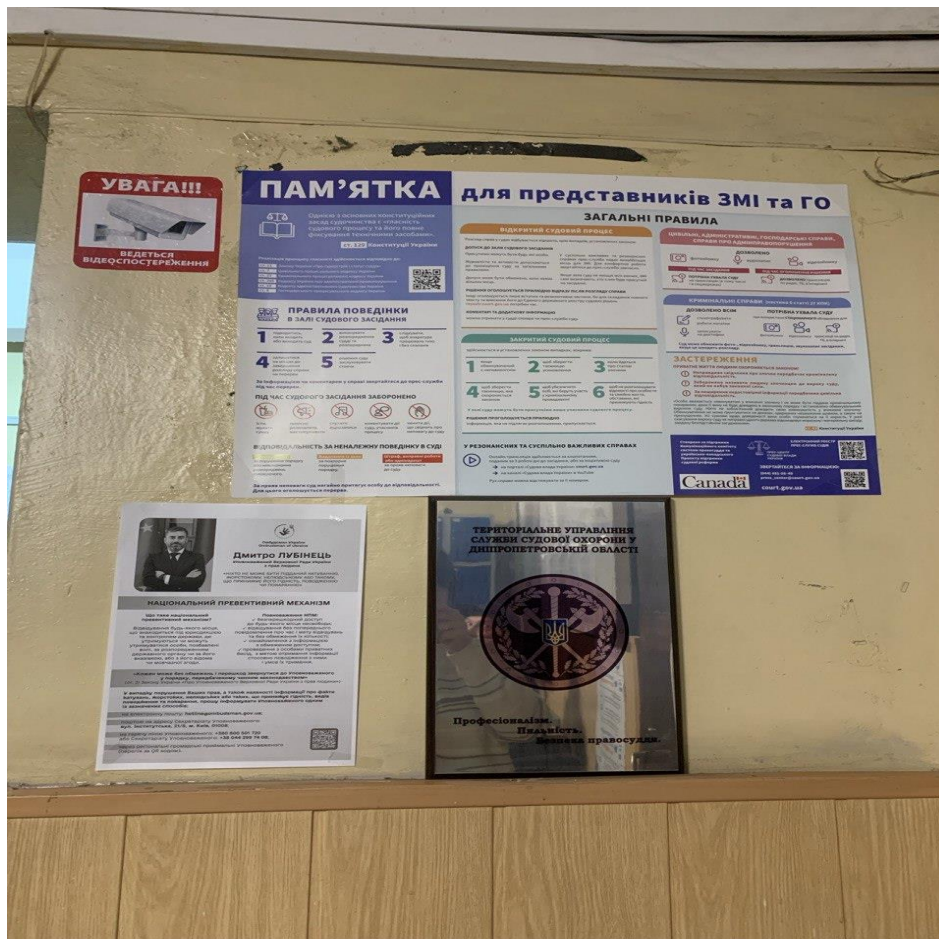

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Φοτο 11

Φοτο 12

Фото 13

Фото 14

Фото 15

Фото 16

Фото 17

Фото 18

Фото 19

Фото 20

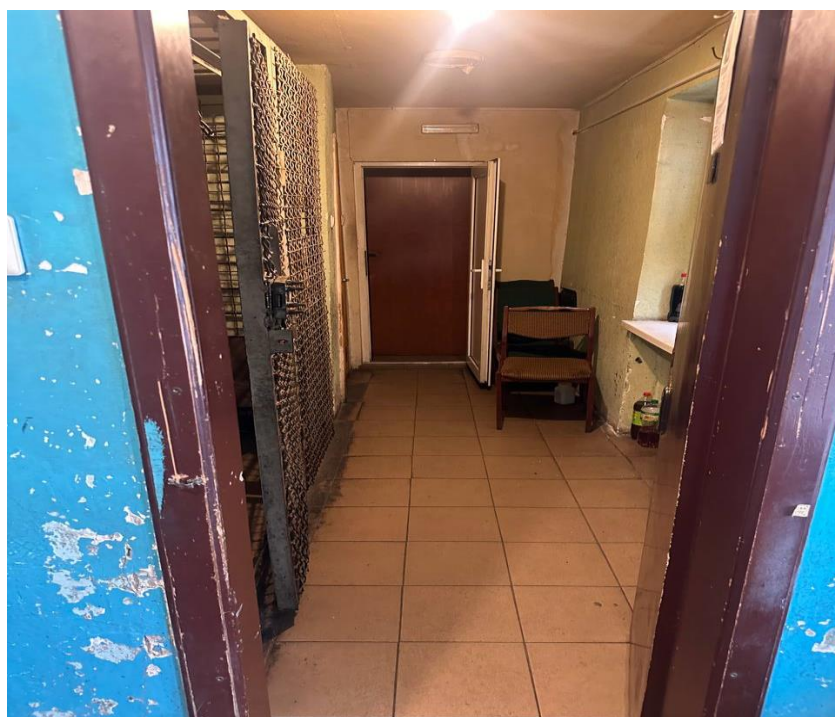

Фото 21

Фото 22

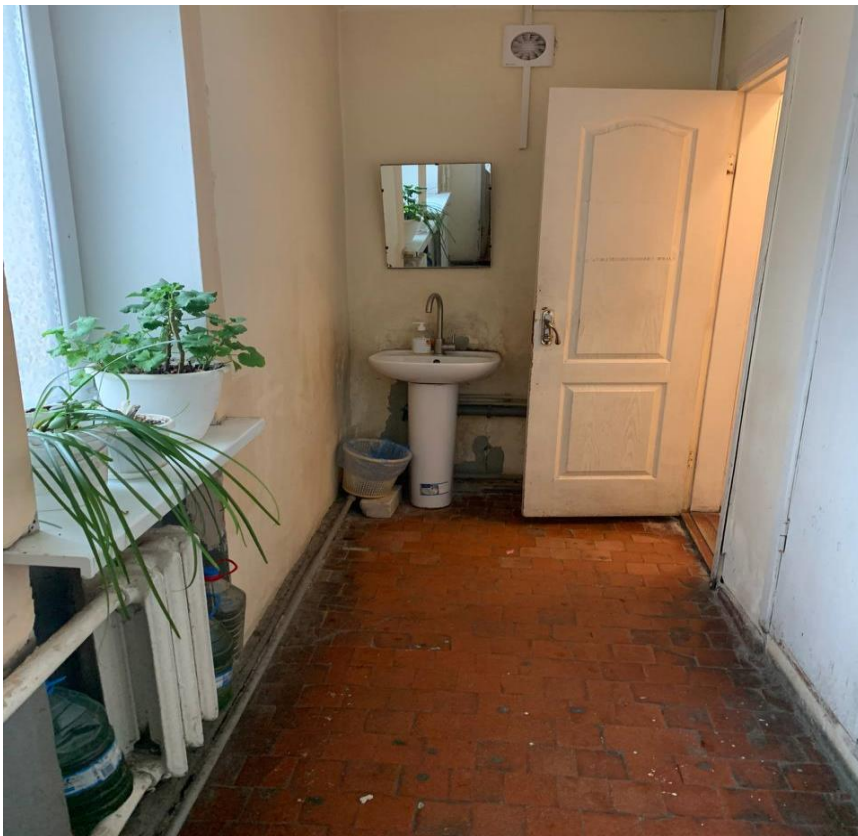

Фото 23

Фото 24

